

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

Видавничий дім «Гельветика»

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ

Випуск 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Русаков Сергій Сергійович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології, директор Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Члени редакційної колегії:

Васильєва Ірина Василівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, Україна

Шкіль Світлана Олександрівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

Стасевич-Беньковська Агнешка, доктор гуманітарних наук, доцент, Інститут американських студій та польської діаспори, Ягеллонський університет, Польща

Доценко Віктор Олегович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та археології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Журба Михайло Анатолійович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії та археології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Потильчак Олександр Валентинович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Агнесе Кукеле, кандидат геологічних наук (геоархеологія) за спеціалізацією з оцінки пам'яток культурної спадщини, науковий співробітник, Латвійський Університет, Латвія

Крилова Світлана Анатоліївна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри богослов'я та релігієзнавства, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Герасимова Ельвіра Миколаївна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Україна

Улла Шакір, доктор філософії, науковий співробітник, Південний університет науки і техніки Китаю, Китай

Гоц Людмила Сергіївна, кандидат культурології, доцент кафедри культурології та міжкультурних комунікацій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Україна

Денисюк Жанна Захарівна, доктор культурології, професор, в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Україна

Дичковський Степан Іванович, доктор культурології, доцент, директор Інституту практичної культурології та арт менеджменту, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Україна

Карповець Максим Вячеславович, кандидат філософських наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту, Національний університет «Острозька академія», Україна

Сабадаш Юлія Сергіївна, доктор культурології, професор, завідувачка кафедри культурології, Маріупольський державний університет, Україна

Трач Юлія Василівна, доктор культурології, професор, проректор з науково-методичної роботи, Київський національний університет культури і мистецтв, Україна

Дичек Береніка, доктор суспільних наук, доцент, Факультет соціальних наук, Інститут соціології, Вроцлавський університет, Польща

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол засідання № 3 від 26.10.2023 р.)

Науковий журнал «Культурологічний альманах» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 25214-15154Р від 10.06.2022 р.)

На підставі Наказу МОН України від 10.10.2022 р. № 894 (додаток 2) журнал включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» зі спеціальностей «031 – Релігієзнавство», «032 – Історія та археологія», «033 – Філософія», «034 – Культурологія».

Офіційний сайт видання: <https://almanac.npu.kiev.ua>

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2786-7242 (Print)
ISSN 2786-7250 (Online)

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023
© Видавничий дім «Гельветика», 2023

Прокопов Вадим Юрійович,

*кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри філософії, соціології та історії
Дніпровського державного аграрно-економічного університету
orcid.org/0000-0001-5120-9419
vadim.prokopov@gmail.com*

Солоділова Олена Володимирівна,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії, соціології та історії
Дніпровського державного аграрно-економічного університету
orcid.org/0000-0003-3991-6721
rveo82@gmail.com*

ІСТОРІЯ ПОВСЯКДЕННЯ В ІСТОРІОГРАФІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ 1940–1950-Х РР.

У статті проаналізовано висвітлення історії повсякдення та історичної антропології в українській історіографії руху ОУН і УПА. Автори виокремили цілий пласт історичної літератури присвяченій темі повстанського повсякдення, або дотичній до неї. Проаналізовано використання термінів «повсякдення» та «антропологія» в історичному контексті. Зазначено, що теми побуту, матеріального забезпечення, свят, дозвілля, медицини, релігійності та інших досліджуються істориками українського визвольного руху, але, переважно, епізодично. Зазвичай їм присвячено статті та, подеколи, окремі розділи. З викладеного виходить, що лише останнім часом, з другої половини 2010-х років, українські вчені стали приділяти належну увагу, внутрішньо-психологічному світу повстанців. Історики почали більш активно досліджувати суб'єктивні відчуття і ставлення, мотивації, уявлення учасників українських іррегулярних військових формувань. Вивчення повсякденного життя дозволяє більш глибоко зрозуміти, як спільнота ОУН і УПА взаємодіяли з цивільним місцевим населенням, яке часто було багатонаціональним. Це важливо для оцінки їхнього впливу на суспільство та підтримку або ворожість, яку вони зазнали. Автори показують, що характерною рисою серйозних досліджень повсякденного життя українських повстанців та підпільників є регіональний вимір. Через великий масив джерельного матеріалу доволі складно вмістити в одну роботу усі структури повстанського повсякдення, які різнились в залежності від регіону та часового проміжку різного часу та регіону. Коротко охарактеризовано узагальнюючі праці з історії повсякдення західних українських регіонів, які хоч і не прямо, але виступають тлом повсякдення епохи. Розглянуто дисертаційні роботи з теми повсякдення визвольного руху. Молоді дослідники намагаються більш детально висвітлити якомога більше повсякденних аспектів життя підпільників та повстанців, будують власні схеми повсякденного життя, чим вдосконалюють методологічний апарат у подібних дослідженнях. Автори підкреслюють, що повсякденна історія в розрізі воєнно-історичної антропології, з аналізом умов життя на війні, особливо іррегулярних армій, залишається досі мало актуалізованими в історіографії.

Ключові слова: ОУН, УПА, історіографія, історія повсякдення, історична антропологія, повстанці, підпільники.

Prokopov Vadym,
*Candidate of Historical Science,
Senior Lecturer at the Department of Philosophy, Sociology and History
Dnipro State Agrarian and Economic University
orcid.org/0000-0001-5120-9419
vadim.prokopov@gmail.com*

Solodilova Olena,
*Candidate of Philosophical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Philosophy, Sociology and History
Dnipro State Agrarian and Economic University
orcid.org/0000-0003-3991-6721
rveo82@gmail.com*

THE HISTORY OF EVERYDAY LIFE IN THE HISTORIOGRAPHY OF THE UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT OF THE 1940–1950S

The article analyzes the representation of the history of everyday life and historical anthropology in Ukrainian historiography of the OUN and UPA movements. The authors have identified a significant body of historical literature dedicated to the topic of insurgent everyday life or related to it. The use of the terms “everyday life” and “anthropology” in a historical context is examined. It is noted that topics such as daily life, material provision, holidays, leisure, medicine, religion, and others have been investigated by historians of the Ukrainian liberation movement, but primarily in an episodic manner. Typically, articles and sometimes individual chapters are devoted to them. From the discussion, it emerges that only in recent years, from the second half of the 2010s, Ukrainian scholars have started to pay proper attention to the inner psychological world of the insurgents. Historians have become more actively engaged in researching the subjective feelings and attitudes, motivations, and perceptions of participants in Ukrainian irregular military formations. Studying everyday life allows for a deeper understanding of how the OUN and UPA communities interacted with the civilian local population, which often comprised multiple nationalities. This is essential for assessing their impact on society and the support or hostility they encountered. The authors demonstrate that a characteristic feature of comprehensive research into the everyday life of Ukrainian insurgents and underground fighters is its regional dimension. Due to the extensive body of source material, it is quite challenging to encompass all the structures of insurgent everyday life that varied depending on the region and the specific period of time. Briefly characterized the comprehensive works on the history of everyday life in Western Ukrainian regions, which, while not directly addressing the subject, serve as a backdrop to the everyday life of the era. Dissertations on the topic of everyday life in the liberation movement are discussed. Young researchers strive to illuminate as many everyday aspects of the lives of underground fighters and insurgents as possible, constructing their own frameworks for everyday life and thereby enhancing the methodological toolkit for similar studies. The authors emphasize that the history of everyday life, through the lens of military anthropology, with an analysis of wartime conditions, especially within irregular armies, remains relatively underexplored in historiography to this day.

Key words: UIA, OUN, historiography, history of everyday life, historical anthropology, rebels, insurgents.

Історіографія руху ОУН та УПА на сьогодні є доволі розлогою. Основні історичні факти та події діяльності повстанців і підпільників переважно встановлені у регіонах – Волині, Галичині, Карпатському краї, Закарпатті тощо. Однак, досі є мало спеціалізованих робіт, які б вивчали різноманітні аспекти повсякдення учасників визвольного руху. У цій статті ми спробуємо проаналізувати, як дослідники вивчають історію ОУН і УПА у площині історії повсякдення, мікроісторії та історичної антропології в цілому.

Перш за все, розкриємо, що означає для нас термін «історична антропологія». Історики-антропологи вивчають уявлення людини, її поведінку та вчинки здебільшого як залежні від її особистого щоденного досвіду. Такі суспільні категорії, як економіка, політика, ідеологія існують та проявляються через повсякдення. Події, що розгортаються у масштабі повсякденної історії, мають чіткі відмінності від історії великого плану. Предметом повсякденної історії є, перш за все, люди. У її просторі постаті є діями-акторами, під розгляд підпадають їхня

поведінка, щоденні практики, мотивації, вибір, вірування, почуття. Акцент ставиться на формі взаємозалежності, на внутрішньому житті, дієвості, навіть інтимності, а не зовнішніх ознаках (Brewer, 2010). Головним методичним прийомом, що характерний для історії повсякдення та пов'язаної з нею мікроісторії, є мікроаналіз – зменшення масштабу спостереження до мікроскопічного аналізу та інтенсивного вивчення джерельного матеріалу. Ця аналітична процедура може бути застосована будь-де, незалежно від розмірів аналізованого об'єкту (Levi, 1991).

Дніпровський дослідник М. Слободянюк у своїй монографії про історіографію Руху Опору приділив один пункт розділу історичній антропології іррегулярних формувань. Прикметно, що більшість науковців вивчає певний аспект – психологічний стан, медицину, гігієну, постачання, особисте життя і мало хто робить дослідження з охопленням великого спектру сфер повсякденного життя партизанів як українських, так і радянських. На думку М. Слободянюка, найбільш перспективним напрямом досліджень у темі Руху Опору є історична антропологія, яка вивчає епоху кризь призму людини та людських спільнот. Однак, його розгляд не можна вважати остаточним, оскільки не проаналізована велика кількість робіт (Слободянюк, 2017, с. 322–355).

Наразі можна констатувати, що в більшості випадків повсякдення УВР українськими істориками розглядається епізодично, переважно у статтях чи невеликих розділах монографій. Наприклад, у нарисі про УПА на Закерзонні М. Іваника є пункт розділу про «повстанські будні», де подана коротка інформація про житло, гігієну, свята, повстанський спосіб життя (Іваник, 2012). У О. Пагірі на основі усних джерел стисло описані проблеми харчування, гігієни, дозвілля та медичного забезпечення бійців УПА, у тому числі й на Закерзонні (Пагіря, 2014, с. 41–43). Уявлення про матеріальне забезпечення в УПА та організацію старшинських шкіл дає стаття І. Патриляка (Патриляк, 2004). Доволі вартісною є робота Ю. Нестора про культуру харчування УПА, він висвітлює багато невідомих фактів про щоденну їжу повстанців та особливості партизанської трапези (Нестор, 2016; Берест і Нестор, 2015). Тему уніформи військових формувань ОУН та українських повстанців підіймали

С. Борчук, А. Гуменяк. Вони дослідили основні типи одностроїв, форми власного військового одягу (Борчук і Гуменяк, 2013).

Є. Перепічка коротко описує спорядження УПА, місця дислокацій, озброєнь та партизанський спосіб ведення бойових дій (Перепічка, 2009). Питанню організації рейдів, у тому числі з території Закерзоння, присвячена стаття Р. Забілого. Тут також йдеться про умови визвольної боротьби, в яких перебували повстанці (Забілий, 2006). Проблему мотиваційних спонук вступу людей до УПА розглядає Д. Ткач, який радше окреслює проблематику, не досліджуючи глибоко цей напрям (Ткач, 2007). Досить цікавою є стаття В. Ковальчука про вплив погодних умов на воїнів УПА на прикладі Волинського району. Він аналізує ситуацію з одягом, житлом та хворобами, спричиненими жорсткими підпільними умовами (Ковальчук, 2016).

Криївки – будівництво, влаштування, побут цікавили багатьох дослідників, однак переважно їх описують у частинах великих праць, або в науково-популярному форматі. Доволі ґрунтовними є статті О. Стасюк та В. Ільницького про влаштування криївок і друкарень, та умов проживання в них (Стасюк, 2011; Ільницький, 2014). З узагальнених праць на цю тему можна виділити монографію М. Паньківа (Паньків, 2012) та вступну статтю П.-Й. Потічного з 38-го тому УПА (Потічний, 2002, с. 7–28).

Галина Стародубець системно проаналізувала різні аспекти життя повстанського заплілля. Розглянута діяльність господарської референтури й матеріальне забезпечення повстанців у 1943–1945 рр. Взаємини комбатантів з місцевим населенням мали часто неоднозначний характер і погіршувалися через несприятливі морально-психологічні обставини партизанської війни. Окрім іншого, її монографія включає в себе розлогу інформацію щодо організації медично-санітарної роботи, особливо на Волині та Галичині. Г. Стародубець також зробила акцент на проблемах з медперсоналом та лікарями в УПА і шляхах їх вирішення (Стародубець, 2008).

У сюжетах повстанської медицини дослідники зазвичай зосереджуються на її зовнішньому, часто формальному боці – формуванні медично-санітарної справи, організації медичної допомоги. Найбільш глибоко сфери

медичного забезпечення УВР дослідив А. Кравець, висвітлюючи становлення і розвиток Українського Червоного хреста та служби здоров'я. Його робота є чи не єдиною монографією з тематики, однак вона не торкається питань повсякдення хворих та лікарів (Кравець, 2010). На проблемах організації медичної служби в УПА також зосередила свою увагу згадана вище Г. Стародубець (Стародубець, 2005). Окрім офіційних фактів повсякденні аспекти медичного обслуговування згадані в роботі М. Срібної. Вона описала умови життя в санітарних криївках, раціон харчування хворих (Срібна, 2011). Специфіка догляду жінками-санітарками за хворими стисло описана у статті О. Бежук (Бежук, 2014). Наразі найбільш антропологічною у тематиці повстанської медицини є лише стаття Я. Антонюка (Антонюк, 2016), в якій з позиції повсякденної історії поданий нарис про повстанських дантистів на проблему лікування хворих зубів у воїнів УПА і ОУН.

Тему релігійності в УПА на сьогодні глибоко майже ніхто не досліджував, особливо через призму історичної антропології. Виключенням є лише дві статті, присвячені зовнішнім проявам релігії та служби капеланів в УПА авторства Д. Забзалюка (Забзалюк, 2008, 2009).

А. Середін найбільш близько підійшов до антропологічного розгляду смерті у націоналістичному середовищі. Саме він, можливо, першим звернув увагу на феномен смерті як складову ідеології українського націоналізму. На підставі аналізу творів провідних правих мислителів автор зробив висновок, що у смерті борців за незалежність проявляється саме буття нації. Людина, таким чином, ставить існування свого народу та ідею вище за своє життя. Смерть стає невід'ємним атрибутом самої боротьби (Середін, 2008).

Взаємини між комбатантами та цивільними на прикладі жорстокого ставлення служби безпеки до сексотства подані у статті Я. Антонюка та П. Кисляка, які застосували знання психології до аналізу причин надмірно агресивної поведінки підпільників (Антонюк і Кисляк, 2009). Натомість ставлення українського населення західних областей УРСР до УВР досліджували О. Іщук та Н. Ніколаєва. Однак, їх розвідка базується виключно на документах радянських спецслужб та виглядає досить односторонньо – не показуючи живих, своєрідних відносин між цивільними та комбатантами (Іщук і Ніколаєва, 2008).

Г. Стародубець простежила процеси формування образу «свого», «іншого» та «чужого» в офіційних документах ОУН, а також особливості трактування підпільним середовищем поляків на Волині. Хоча її розвідка демонструє лише офіційний бік образу ворога, можна сказати, що в українській історіографії це чи не перша спроба подивитися на «іншування» з позиції учасників руху ОУН і УПА (Стародубець, 2011).

Аспекти повсякдення УПА на сьогодні найбільш цілісно описані у роботах дрогобицького дослідника В. Ільницького. Він аналізує матеріально-військове забезпечення вояків УПА у ВО-4 «Говерла», особливості заготівлі необхідних речей, влаштування постів (Ільницький, 2015а). Аналізує труднощі, які поставали у підпільно-повстанських буднях, коли справа доходила буквально до виживання, особливо у криївках. Також торкається проблеми алкоголю (Ільницький, 2015с). Ретельно опрацьовані питання організації та функціонування господарської референтури в Карпатському краї ОУН (Ільницький, 2017).

Доволі ґрунтовною є стаття цього ж автора про конспірацію у русі ОУН та УПА. Хоча, незважаючи на ретельне опрацювання матеріалу, у ній мало проаналізоване саме повсякденне життя підпільників і повстанців у таких умовах, їх відчуття та наслідки перманентного життя в конспірації у колі «операція-погоня-втеча-переховування» (Ільницький, 2013).

Натомість В. Ільницький розглядає ціле коло питань пов'язаних з історією повсякдення українських повстанців в інших статтях. Зокрема, про конфліктні ситуації в середовищі підпілля та морально-психологічний стан його членів – чим вони були зумовлені та як провідники ОУН намагалися поліпшити ситуацію (Ільницький, 2015b, 2016b). Однак, автор при цьому не вживає термін «повсякдення» чи «історична антропологія», але згадані роботи лежать саме в цій площині.

Багато із цих тем підсумовані у монографії В. Ільницького, а саме у розділі «Повсякденне життя та побут». Вчений тут розглядає фізичний та психологічний стан повстанців, особливості побуту, відносини з цивільними та між собою. Автор також торкається зовнішніх аспектів релігійності – духовенства в УПА (Ільницький, 2016а).

Побутові умови життя Прикарпатського краю описує розділ колективної монографії, присвяченої повсякденню Західних земель України загалом. Автори праці намагались охопити увесь спектр відносин у регіоні в післявоєнний період, показуючи насилля та репресії окупаційної більшовицької влади, боротьбу УПА, а також пов'язані зміни у соціумі (Ільницький, 2021, с. 172–199).

Щодо взаємин з місцевим населенням та повсякденних зв'язків повстанців із цивільними є кілька робіт, які варто відзначити. У статті Р. Попп розглянуті звіти підпілля, в яких міститься інформація про настрої цивільного населення, їхню поведінку і ставлення до визвольного руху. Проаналізовані деякі повсякденні практики цивільних у спілкуванні з повстанцями, опір радянським окупаційним органам. Населення часто було заручниками протистояння, опиняючись між більшовиками та націоналістами. Неминучими ставали жертви та втрати місцевих мешканців через їх симпатії до УПА (Попп, 2019).

У звітних документах ОУН також знайшла відображення медично-санітарна складова повсякдення Західних регіонів України. Авторка аналізує подану в цих джерелах інформацію, яка свідчить про незадовільний стан медичного забезпечення у місцевого населення. Така ситуація, безумовно, позначалась і на повсякденні повстанців (Попп, 2022).

Своєрідним фоном повсякденного життя спільноти УВР була загальна атмосфера повсякдення регіону воєнної та повоєнної доби. Ця тема розглянута у дисертації та монографії В. Старки про західноукраїнське селянство. Саме воно було основною рекрутинговою базою визвольного руху. Можна припустити, що поведінкові моделі і уявлення селянського середовища продовжували існувати й у нових військово-партизанських умовах, хоч і у видозміненому стані (Старка, 2019а, 2019б).

Варто також відзначити першу в українській історіографії дисертацію, присвячену повсякденному життю спільноти ОУН і УПА на Закерзонні, і яка була захищена у 2020 р. в м. Дніпро. Автор розглянув вплив воєнного повсякдення на практики та уявлення комбатантів. Досліджені теми харчування, житлових умов, одягу, гігієни, медичного забезпечення. Проаналізовані уявлення повстанців про

смерть, їх релігійність та забобонність. Також було досліджене ставлення вояків ОУН і УПА Закерзоння до євреїв та поляків з допомогою методики контент-аналізу (Прокопов, 2019).

За схожою схемою написана ще дисертація про повсякдення повстанців в іншому регіоні – Прикарпатті. Авторка Л. Гриник виокремила структури повсякдення – побут, професійно-особистісну і соціокультурну сфери. Окрім традиційних для дослідження повсякдення особливостей харчування, одягу, основ гігієни, лікування та життя у криївках, проаналізовані поведінкові й дисциплінарні норми та конфлікти в середовищі повстанців. Охарактеризований морально-психологічний стан комбатантів. Розглянуті також гендерні відносини серед прикарпатських повстанців. Результати цієї роботи представлені у кількох статтях авторки (Гриник, 2023; Ільницький і Гриник, 2022а, 2022б).

В історіографії існує ще один цікавий напрям, який вивчає різносторонню гендерну проблематику у повсякденні УВР. Дослідниця М. Гавришко звернула увагу на складні гендерні стосунки між цивільними та комбатантами. Людина зі зброєю отримувала владу над мирними мешканцями, і стосунки повстанців та сільського жіноцтва подекуди носили характер насильства. Авторка також продемонструвала своєрідність стосунків у середині підпілля – між чоловіками та жінками, які не завжди були добровільними (Гавришко, 2015, 2016б). Аналіз досвіду українок у ГУЛАГу, зроблений О. Кісь, хоч напряду не стосується теми, але для нас цікавими є методологічні прийоми, представлені у розділі про релігійні практики в екстремальних табірних умовах (Кісь, 2017а, 2017б, с. 143–150). Цілий спектр гендерних стосунків піднятий у виданні «Жінки Центральної та Східної Європи у Другій світовій війні». Автори аналізують роль жінки на війні в якості солдата, військовополоненого, оstarбайтера, жертви сексуального насилля тощо. Для нас цікавими є статті В. Гінди, М. Гавришко, І. Ребрової, О. Петренко де проаналізована участь та стосунки із жінками радянських і націоналістичних іррегулярних загонів (Грінченко, Кобченко і Кісь, 2015).

Досліджують українські науковці також мотиваційну складову повстанських псевдонімів. Ці самоназви, які вживались

у повстанському середовищі у своїй масі несуть цікаву інформацію про самопрезентацію та менталітет учасників визвольного руху (Яцків, 2014; Сокіл-Клепар, 2021).

Науково-популярні видання та статті є так само корисними, в них висвітлено різні сторони повсякденного життя УПА та ОУН. Чи не найбільш розлого про особливості свят, харчування, постоїв, криївок, одягу УПА йдеться у виданні «УПА: історія нескорених» (В'ятрович, Грицьків та ін., 2007). С. Музичук підіймає проблематику одягу та одностроїв і матеріального забезпечення УПА (Музичук і Марчук, 2006). О. Пагіря описує повстанський побут (Пагіря, 2012). Широке коло практик дозвілля та свят продемонстровані у статті М. Гавришко (Гавришко, 2016а). Питанню життя та боротьби в криївках присвячені статті І. Патриляка (Патриляк, 2011), В. Гінди (Гінда, 2011), І. Крайнього (Крайній, 2004).

Висновки. Повсякдення українських повстанців та підпільників дослідники частіше вивчають у науково-популярних жанрах – статтях

та замітках, а у наукових дослідженнях відводять місце переважно більш «серйозним» воєнно-політичним, біографічним темам. Повсякденні аспекти в наукових розробках досить часто подаються «описово», втрачаючи за побутом та матеріальними складниками людину і її світ. Історики вивчають у більшості випадків зовнішній бік історії – встановлюють факти, відслідковують канву подій. У біографічних дослідженнях про діячів ОУН і УПА також зустрічається цей макропідхід. Винятком можна вважати гендерну проблематику УВР, яку останнім часом стали активно розробляти в рамках антропологічного напрямку. Дуже рідко дослідники артикулюють свою модель повсякдення, більшість з них свої дослідження будують за схемою: партизанський побут, відносини з цивільними та гендерне насильство. Майже не торкаються вчені проблем воєнно-історичної антропології – внутрішніх переживань та уявлень бійців іррегулярних формувань. Хоча ця тематика і методологічне поле є як ніколи актуальними у час сучасної війни за незалежність України.

Список використаних джерел:

1. Brewer J. (2010). Microhistory and the Histories of Everyday Life. *CAS-LMU eSeries*, 5, 1–3.
2. Levi G. (1991). On Microhistory. *New perspectives on historical writing / ed. P. Burke*. Cambridge: Polity Press, 94–96.
3. Антонюк Я. (2016). «Повстанські дантисти»: лікування зубів у підпіллі ОУН–УПА. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*, 2, 65–72.
4. Антонюк Я., Кисляк П. (2009). Психологічний аналіз проявів жорстокості в боротьбі СБ ОУН (б) із сексотством на території Волині в післявоєнний період (1944–1951 рр.). *Історичні студії Волинського нац. ун-ту ім. Л. Українки*, 2, 43–47.
5. Бежук О. (2014). Матурантки Українського інституту для дівчат у Перемишлі у визвольному русі ОУН–УПА. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Іжницького*. Т. 16, № 2(5), 217–225.
6. Берест І., Нестор Ю. (2015). Українська повстанська армія: культура споживання. *Історія України: сучасні виклики: матеріали Всеукраїнської наукової конференції*, 97–104.
7. Борчук С., Гуменяк А. (2013). Уніформа вояків УПА. *Галичина*, 24, 321–326.
8. В'ятрович В., Грицьків Р., Дерев'яний І. та ін. (ред.) (2007). *Українська повстанська армія. Історія нескорених*. Львів: Центр досліджень визвольного руху.
9. Гавришко М. (2015). Гендерні аспекти сексуальної моралі в ОУН і УПА у 1940–1950-х роках. *Український визвольний рух*, 20, 199–212.
10. Гавришко М. (2016а). На сон давали не більше восьми годин на добу. *Gazeta.ua*. URL: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_na-son-davali-ne-bilshe-vosmi-godin-na-dobu/686834 (2023, вересень, 09).
11. Гавришко М. (2016б). Чоловіки, жінки й насильство в ОУН та УПА в 1940–1950-х рр. *Український історичний журнал*, 4, 89–107.
12. Гінда В. (2011). «Криївка видавалася живим гробом». *Gazeta.ua*. URL: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_kryivka-vidavalasya-zhivim-grobom/404288 (2023, вересень, 09).
13. Гриник Л. (2023). Повсякденне життя українських повстанців на Прикарпатті (1940–1950-ті рр.). *Кандидатська дисертація*. Дрогобич.
14. Грінченко Г., Кобченко К., Кісь О. (2015). *Жінки Центральної та Східної Європи у Другій світовій війні: гендерна специфіка досвіду в часи екстремального насильства*. Київ: ТОВ «АРТ КНИГА».

15. Забзалюк Д. (2008). Організація релігійного життя в УПА. *Військово-науковий вісник*, 10, 23–31.
16. Забзалюк Д. (2009). Організація церковно-релігійного життя у військових формуваннях Української повстанської армії: історико-правовий аналіз. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, 2, 1–7.
17. Забілий Р. (2006). Підготовка та забезпечення маршів та постоїв рейдуючих відділів УПА. *Український визвольний рух*, 6, 170–183.
18. Іваник М. (2012). УПА на Посянні (зарис проблематики). *Бастіон і Батурин. УПА та підпільна адміністрація ОУН в Ярославщині, Любачівщині та Томашівщині в 1944–1947 рр. Документи та матеріали* (с. 404–448). Львів: Видавництво Львівськ. Політехн.
19. Ільницький В. (2013). Значення конспіративних заходів у діяльності підпілля Карпатського краю ОУН. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 7, 32–52.
20. Ільницький В. (2014). Використання підпільниками криївки у протистояннях із репресивно-каральною системою у Карпатському краї ОУН (1945–1954). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 8, 17–25.
21. Ільницький В. (2015а). До проблеми військового і господарського забезпечення повстанців у ВО-4 «Говерля» (1943–1949). *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*, 13–14, 60–66.
22. Ільницький В. (2015б). Морально-психологічний і фізичний стан учасників українського визвольного руху у Карпатському краї ОУН (1945–1954). *Інтелігенція і влада. Серія: Історія*, 32, 174–187.
23. Ільницький В. (2015с). Особливості облаштування побуту в умовах підпілля Карпатського краю ОУН: 1945–1954 рр. (за матеріалами Галузевого державного архіву Служби безпеки України). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 3, 34–39.
24. Ільницький В. (2016а). *Карпатський край ОУН в українському визвольному русі (1945–1954)*. Дрогобич: Посвіт.
25. Ільницький В. (2016б). Причини та наслідки виникнення конфліктних ситуацій у середовищі підпілля Карпатського краю ОУН (1945–1952). *Сумський історико-архівний журнал*, 27, 50–58.
26. Ільницький В. (2017). Організація господарського та фінансового забезпечення діяльності Карпатського краю ОУН. *Дрогобицький краєзнавчий збірник / ред. кол. Л. Тимошенко (голов. ред.), Л. Винар, Л. Войтович, Г. Гмітерек та ін., XIX–XX*, 340–356.
27. Ільницький В. (ред.) (2021). *Повсякденне життя населення західних земель України у перші повоєнні роки (1944–1953): колективна монографія*. Львів; Торунь: Liha-Pres.
28. Ільницький В., Гриник Л. (2022а). Комунікація як складова повсякденного життя українських націоналістів на Прикарпатті (1940–1950-ті рр.). *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. ДДПУ імені Івана Франка. Серія: Історія*, 9/51, 278–300.
29. Ільницький В., Гриник Л. (2022б). Конфліктні ситуації у Карпатському краї (1944–1950-ті рр.): причини, типи, наслідки. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. ДДПУ імені Івана Франка. Серія: Історія*, 10/52, 99–116.
30. Іщук О., Ніколаєва Н. (2008). Ставлення українського населення до діяльності ОУН і УПА у 1943–1955 рр. *Український визвольний рух*, 11, 167–210.
31. Кісь О. (2017). Віра та релігійні практики у досвіді українок-невільниць ГУЛАГу (1940–50-ті). *Україна Модерна*. URL: <https://uamoderna.com/md/kis-faith-in-gulag> (2023, вересень, 09).
32. Кісь О. (2017). *Українки в ГУЛАГу: вижити значить перемогти*. Львів: Інститут народознавства НАН України.
33. Ковальчук В. (2016). Вплив аномалій погоди на боєздатність УПА (1944 – початок 1945 рр.). *Український визвольний рух*, 21, 188–198.
34. Кравець А. (2010). *Медики у визвольних змаганнях українського народу (від Українського Червоного Хреста до Служби Здорovia УПА)*. Львів.
35. Крайній І. (2004, грудень, 18). У криївці – як у шапці-невидимці. *Україна Молода*.
36. Музичук С., Марчук І. (2006). *Українська Повстанча Армія*. Рівне.
37. Нестор Ю. (2016). Борщ по-бандерівськи. Гастрономічна культура «лісової армії». *«Зродились ми великої години... ОУН УПА»* (с. 38–52). Харків: Віват.
38. Пагіря О. (2012). Життя по-повстанськи. *Тиждень.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/History/62083> (2023, вересень, 09).
39. Пагіря О. (2014). *Між війною та миром: відносини між ОУН і УПА та збройними силами Угорщини (1939–1945)*. Львів; Торонто: Літопис УПА.
40. Паньків М. (2012). *Схрони, криївки і бункери ОУН–УПА*. Коломия: Вік.
41. Патриляк І. (2004). «Щоденний хліб» курсантів УПА: житлове, матеріально-технічне, продовольче та медичне забезпечення старшинських та підстаршинських шкіл УПА (1943–1944). *Український визвольний рух*, 3, 246–259.

42. Патриляк І. (2011). Простір підпілля. *Тиждень.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/History/18067> (2023, вересень, 09).
43. Перепічка Є. (2009). *ОУН і УПА в роки Другої світової війни*. Львів: СПОЛОМ.
44. Попп Р. (2019). Ставлення населення до діяльності ОУН і УПА у перші повоєнні роки (на матеріалах підпільних звітів). *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія: Історія, 2/44, 272–288.
45. Попп Р. (2022). Медико-санітарна ситуація в Західному регіоні України у перші повоєнні роки в світлі звітних документів українського націоналістичного підпілля. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія: Історія, 10/52, 84–98.
46. Потічний П.-Й. (ред.) (2002). *Літопис Української повстанської армії*. Т. 38: Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в радянських документах. Торонто; Львів: Вид-во «Літопис УПА».
47. Прокопов В. (2019). Повсякденне життя членів ОУН та вояків УПА на Закарпатті (1943–1947 рр.)». *Кандидатська дисертація*. Дніпро: Дніпр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара.
48. Середін А. (2008). Уявлення про смерть в ідеології українського націоналізму. *Гілея. Історія. Політологія. Філософія*, 15, 302–307.
49. Слободянюк М. (2017). *Антифашистський рух опору в Україні (1939–1944 рр.): історіографія проблеми*. Дніпро: Герда.
50. Сокіл-Клепар Н. (2021). Семантико-мотиваційні основи псевдонімів УПА. *Народознавчі зошити*, 4(160), 969–974.
51. Срібна М. (2011). Підпільний Український Червоний Хрест в загонах Української Повстанської Армії у роки Другої світової війни. *Історія і біографістика. Електронне наукове фахове видання – міжвідомчий тематичний збірник*, 4. URL: http://base.dnsgb.com.ua/INB/2011-4/11_sribna.pdf (2023, вересень, 09).
52. Старка В. (2019а). *Повсякденне життя західноукраїнського села в умовах суспільних трансформацій 1939–1953 рр.* Тернопіль: Осадца Ю. В.
53. Старка В. (2019б). Повсякденне життя західноукраїнського села в умовах тоталітарних режимів 1939–1953 рр. *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*. Переяслав-Хмельницький.
54. Стародубець Г. (2005). Організація медико-санітарної служби у повстанському запіллі (друга половина 1943–1944 рр.). *Наукові записки з української історії*, 17, 199–204.
55. Стародубець Г. (2008). *Генеа українського повстанського запілля*. Тернопіль: Підручники і посібники.
56. Стародубець Г. (2011). Особливості використання образу «свого» та «чужого» в теорії та практиці бандерівського руху періоду Другої світової війни. *Державотворчі та цивілізаційні здобутки українського народу. Національна та історична пам'ять*, 1, 248–258.
57. Стасюк О. (2011). Облаштування та оснащення підпільних друкарень ОУН. *Український визвольний рух*, 15, 63–118.
58. Ткач Д. (2007). Мотивація вступу до лав УПА: до постановки проблеми. *Український визвольний рух*, 9, 147–156.
59. Яцків Р. (2014). Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань – позивні військовослужбовців Збройних сил України: семантичні паралелі. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*, 99–106.

References:

1. Antoniuk Ya. (2016). «Povstanski dantysty»: likuvannia zubiv u pidpilli OUN–UPA. [‘Insurgent dentists’: teeth medical treatment in OUN and UIA underground] *Aktualni pytannia suspilnykh nauk ta istorii medytsyny*, 2, 65–72. [in Ukrainian].
2. Antoniuk Ya., Kysliak P. (2009). Psykholohichni analiz proiaviv zhorstokosti v borotbi SB OUN (b) iz seksotstvom na terytorii Volyni v pisliavoiennyi period (1944–1951 rr.). [Psychological analysis of manifestations of cruelty in the struggle of the OUN (b) Security Service against sexism on the territory of Volyn in the postwar period (1944–1951)]. *Istorychni studii Volynskoho nats. un-tu im. L. Ukrainky*, 2, 43–47. [in Ukrainian].
3. Berest I., Nestor Yu. (2015). Ukrainka povstanska armiiia: kultura spozhyvannia. [Ukrainian rebel army culture of consumption] *Istoriia Ukrainy: suchasni vyklyky: materialy Vseukrainskoi naukovoï konferentsii*, 97–104 [in Ukrainian].
4. Bezruk O. (2014). Maturantky Ukrainskoho instytutu dlia divchat u Peremyslhi u vyzvolnomu rusi OUN–UPA. [Przemysl Ukrainian Girls’ Institute Alumnae in the OUN and UPA liberation movement] *Naukovyi visnyk Lvivskoho natsionalnogo universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnologii im. Gzhytskoho*. T. 16, № 2(5), 217–225 [in Ukrainian].
5. Borchuk S., Humeniak A. (2013). Uniforma voiakiv UPA. [Uniform of UPA soldiers] *Halychyna*, 24, 321–326 [in Ukrainian].
6. Brewer J. (2010). Microhistory and the Histories of Everyday Life. *CAS–LMU eSeries*, 5, 1–3 [in English].

7. Havryshko M. (2015). Henderni aspekty seksualnoi morali v OUN i UPA u 1940–1950-kh rokakh. [Gender Aspects of Sexual Morality in the OUN and UPA in 1940–1950's] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 20, 199–212 [in Ukrainian].
8. Havryshko M. (2016a). Na son davaly ne bilshe vosmy hodyn na dobu. [Sleep was allowed no more than eight hours a day] *Gazeta.ua*. URL: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_na-son-davali-ne-bilshe-vosmi-godin-na-dobu/686834 (2022, liutyi, 09) [in Ukrainian].
9. Havryshko M. (2016b). Choloviky, zhinky y nasylstvo v OUN ta UPA v 1940–1950-kh rr. [Men, women and violence in the OUN and UPA in the 1940s–1950s] *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 4, 89–107 [in Ukrainian].
10. Hinda V. (2011). «Kryivka vydalasia zhyvym hrobom». ["Kryivka seemed like a living tomb"] *Gazeta.ua*. URL: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_kryivka-vidavalasya-zhivim-grobom/404288 (2022, liutyi, 09) [in Ukrainian].
11. Hrinchenko H., Kobchenko K., Kis O. (2015). *Zhinky Tsentralnoi ta Shkhidnoi Yevropy u Druhii svitovii viini: henderna spetsyfika dosvidu v chasy ekstremalnoho nasylstva*. [Central and East European women and the Second World War: gendered experiences in a time of extreme violence] Kyiv: TOV «ART KNYHA» [in Ukrainian].
12. Hrynyk L. (2023). Povsiakdenne zhyttia ukrainskykh povstantsiv na Prykarpatti (1940–1950-ti rr.) [Everyday life of Ukrainian rebels in Prykarpattia (1940–1950 s)]. *Kandydatska dysertatsiia*. Drohobych [in Ukrainian].
13. Iatskiv R. (2014). Psevdonimy uchashnykiv natsionalno-vyzvolnykh zmahan – pozyvni viiskovosluzhbovtziv Zbroinykh syl Ukrainy: semantychni paraleli. [Nicknames of participants in the national liberation struggle – callsigns of servicemen of the Armed Forces of Ukraine: semantic parallels] *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri*, 99–106 [in Ukrainian].
14. Ilnytskyi V. (2013). Znachennia konspiratyvnykh zakhodiv u diialnosti pidpillia Karpatskoho kraiu OUN. [The Significance of Conspiratorial Activities in the Carpathian Region of OUN Underground] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 7, 32–52 [in Ukrainian].
15. Ilnytskyi V. (2014). Vykorystannia pidpilnykamy kryivok u protystoianniakh iz represyvo-karalnoiu systemoiu u Karpatskomu kraiu OUN (1945–1954). [The use of secret underground places «kryivkas» by rebels in opposition to the repressive and punitive system in the OUN Carpathian province (1945–1954)] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 8, 17–25 [in Ukrainian].
16. Ilnytskyi V. (2015a). Do problemy viiskovoho i hospodarskoho zabezpechennia povstantsiv u VO-4 «Hoverlia» (1943–1949). [As to the problem of rebels in MD -4 «Hoverlia» military and economic support (1943–1949)] *Visnyk Mariupolskoho derzhavnogo universytetu. Serii: Istorii. Politolohiia*, 13–14, 60–66 [in Ukrainian].
17. Ilnytskyi V. (2015b). Moralno-psykholohichni i fizychni stan uchashnykiv ukrainskoho vyzvolnoho rukhu u Karpatskomu kraiu OUN (1945–1954). [Moral, psychological and physical condition of the participants of the Ukrainian liberation movement in the Carpathian region of the OUN (1945–1954)] *Intelihentsiia i vlada. Serii: Istorii*, 32, 174–187 [in Ukrainian].
18. Ilnytskyi V. (2015c). Osoblyvosti oblashtuvannia pobutu v umovakh pidpillia Karpatskoho kraiu OUN: 1945–1954 rr. (za materialamy Haluzevoho derzhavnogo arkhivu Sluzhby bezpeky Ukrainy). [Equipment features in the OUN Carpathians region underground (1945 – 1954) (based on the Branch State Archive of the Ukraine Security Service)]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, 3, 34–39 [in Ukrainian].
19. Ilnytskyi V. (2016a). *Karpatskyi kraiu OUN v ukrainskomu vyzvolnomu rusi (1945–1954)* [The Carpathian region of the OUN in the Ukrainian liberation movement (1945–1954)]. Drohobych: Posvit. [in Ukrainian].
20. Ilnytskyi V. (2016b). Prychyny ta naslidky vynykennia konfliktnykh sytuatsii u seredovyshchi pidpillia Karpatskoho kraiu OUN (1945–1952). [Causes and consequences of conflict situations in the underground environment of the Carpathian region of the OUN (1945–1952)] *Sumskyi istoryko-arkhivnyi zhurnal*, 27, 50–58 [in Ukrainian].
21. Ilnytskyi V. (2017). Orhanizatsiia hospodarskoho ta finansovoho zabezpechennia diialnosti Karpatskoho kraiu OUN. [The Organisation of Economic and Financial Maintenance of the Activity of the OUN's Karpats'kyi Kraiu.] *Drohobyskyi kraieznavchyi zbirnyk / red. kol. L. Tymoshenko (holov. red.), L. Vynar, L. Voitovych, H. Hmiterek ta in., XIX–XX*, 340–356 [in Ukrainian].
22. Ilnytskyi V. (red.) (2021). *Povsiakdenne zhyttia naseleння zakhidnykh zemel Ukrainy u pershi povienni roky (1944–1953): kolektyvna monohrafiia*. [Everyday Life of the Population of the Western Lands of Ukraine in the First Postwar Years (1944–1953): Collective Monograph] Lviv; Torun: Liha-Pres [in Ukrainian].
23. Ilnytskyi V., Hrynyk L. (2022a). Komunikatsiia yak skladova povsiakdennoho zhyttia ukrainskykh natsionalistiv na Prykarpatti (1940–1950-ti rr.). [Communication as a component of the daily life of Ukrainian nationalists in the Prykarpattia (1940–1950)] *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. pr. DDPU imeni Ivana Franka. Serii: Istorii*, 9/51, 278–300 [in Ukrainian].
24. Ilnytskyi V., Hrynyk L. (2022b). Konfliktni sytuatsii u Karpatskomu kraiu (1944–1950-ti rr.): prychny, typy, naslidky. [Conflict situations in the Carpathian region (1944–1950s): causes, types, consequences]. *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. pr. DDPU imeni Ivana Franka. Serii: Istorii*, 10/52, 99–116 [in Ukrainian].

-
25. Ishchuk O., Nikolaieva N. (2008). Stavlennia ukrainskoho naseleattia do diialnosti OUN i UPA u 1943–1955 rr. [The attitude of the Ukrainian population towards the activities of the OUN and UPA in 1943–1955.] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 11, 167–210 [in Ukrainian].
26. Ivanyk M. (2012). UPA na Posianni (zarys problematyky) [UPA on Posyannia region (problem outline)]. *Bastion i Baturyn. UPA ta pidpilna administratsiia OUN v Yaroslavshchyni, Liubachivshchyni ta Tomashivshchyni v 1944–1947 rr. Dokumenty ta materialy* (s. 404–448). Lviv: Vydavnytstvo Lvivsk. Politekhn [in Ukrainian].
27. Kis O. (2017a). Vira ta relihiini praktyky u dosvidi ukrainok-nevilnyts HULAHu (1940–50-ti). [Faith and religious practices in the experience of Ukrainian Gulag slaves (1940s–50s)] *Ukraina Moderna*. URL: <https://uamoderna.com/md/kis-faith-in-gulag> (2023, veresen', 09) [in Ukrainian].
28. Kis O. (2017b). *Ukrainky v HULAHu: vyzhyty znachyt peremohty*. [Ukrainian Women in GULAG: To Survive Means to Win] Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
29. Kovalchuk V. (2016). Vplyv anomalii pohody na boiezdatnist UPA (1944 – pochatok 1945 rr.) [Influence of Anomalies of Weather on UPA Warfare (1944–early 1945)]. *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 21, 188–198 [in Ukrainian].
30. Krainii I. (2004, hruden, 18). U kryivtsi – yak u shaptsi-nevydymtsi. [In the kryivka – like in an invisibility cap] *Ukraina Moloda* [in Ukrainian].
31. Kravets A. (2010). *Medyky u vyzvolnykh zmahanniakh ukrainskoho narodu (vid Ukrainskoho Chervonoho Khresta do Sluzhby Zdorovia UPA)*. [Doctors in the liberation struggle of the Ukrainian people (from the Ukrainian Red Cross to the UPA Health Service).] Lviv [in Ukrainian].
32. Levi G. (1991). On Microhistory. *New perspectives on historical writing / ed. P. Burke*. Cambridge: Polity Press, 94–96 [in English].
33. Muzychuk S., Marchuk I. (2006). *Ukrainska Povstancha Armiia*. [Ukrainian insurgent army] Rivne [in Ukrainian].
34. Nestor Yu. (2016). Borshch po-banderivsky. Hastronomichna kultura «lisovoi armii». [Bandera style borscht. Gastronomic culture of the "forest army"] *«Zrodylys my velykoi hodyny... OUN UPA»* (s. 38–52). Kharkiv: Vivat [in Ukrainian].
35. Pahiria O. (2012). Zhyttia po-povstansky. [The rebel way of life] *Tyzhden.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/History/62083> (2023, veresen', 09) [in Ukrainian].
36. Pahiria O. (2014). *Mizh viinoiu ta myrom: vidnosyny mizh OUN i UPA ta zbroinymy sylamy Uhorshchyny (1939–1945)*. [Between War and Peace: Relations between OUN and UPA and the Armed Forces of Hungary (1939–1945)] Lviv; Toronto: Litopys UPA [in Ukrainian].
37. Pankiv M. (2012). *Skhrony, kryivky i bunkery OUN–UPA*. [Vaults, kryivky and bunkers of the OUN–UPA] Kolomyia: Vik [in Ukrainian].
38. Patryliak I. (2004). «Shchodennyi khlib» kursantiv UPA: zhytlove, materialno-tekhniche, prodovolche ta medychne zabezpechennia starshynskykh ta pidstarshynskykh shkil UPA (1943–1944). ["Daily bread" of UPA cadets: housing, material and technical, food and medical support of senior and sub-senior schools of UPA (1943–1944).] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 3, 246–259 [in Ukrainian].
39. Patryliak I. (2011). Prostir pidpillia. [Underground space] *Tyzhden.ua*. URL: <http://tyzhden.ua/History/18067> (2023, veresen', 09) [in Ukrainian].
40. Perepichka Ye. (2009). *OUN i UPA v roky Druhoi svitovoi viiny [OUN and UPA during World War II.]* Lviv: SPOLOM [in Ukrainian].
41. Popp R. (2019). Stavlennia naseleattia do diialnosti OUN i UPA u pershi povienni roky (na materialakh pidpilnykh zvitiv). [Public attitude towards organization of Ukrainian nationalists' (OUN) and Ukrainian insurgent army's (UPA) activities in the first postwar years (based on the materials of underground reports)] *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. pr. Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Serii: Istorii, 2/44, 272–288 [in Ukrainian].
42. Popp R. (2022). Medyko-sanitarna sytuatsiia v Zakhidnomu rehioni Ukrainy u pershi povienni roky v svitli zvitnykh dokumentiv ukrainskoho natsionalistichnoho pidpillia. [Medical and sanitary situation in the western region of Ukraine in the first post-war years in the light of reporting documents of the Ukrainian nationalist underground resistance] *Problemy humanitarnykh nauk: zb. nauk. pr. Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Serii: Istorii, 10/52, 84–98 [in Ukrainian].
43. Potichnyi P.-Y. (red.) (2002). *Litopys Ukrainskoi povstanskoj armii*. T.38: Arkhitektura rezystansu: kryivky i bunkry UPA v radianskykh dokumentakh. [Architecture of resistance: hideouts and bunkers of the UPA in soviet documents] Toronto; Lviv: Vyd-vo «Litopys UPA» [in Ukrainian].
44. Prokopov V. (2019). Povsiakdenne zhyttia chleniv OUN ta voiakiv UPA na Zakerzonni (1943–1947 rr.) [Everyday life of members of the OUN and UPA soldiers in Zakerzonnia (1943–1947)]. *Kandydatska dysertatsiia*. Dnipro: Dnipro. nats. un-t im. Olesia Honchara [in Ukrainian].

45. Seredin A. (2008). Uivlennia pro smert v ideolohii ukrainskoho natsionalizmu [The idea of death in the ideology of Ukrainian nationalism]. *Hileia. Istoriiia. Politolohiia. Filosofiia*, 15, 302–307 [in Ukrainian].
46. Slobodianiuk M. (2017). *Antyfasystyskyi rukh oporu v Ukraini (1939–1944 rr.): istoriografiiia problemy*. [The anti-fascist resistance movement in Ukraine (1939–1944): historiography of the problem] Dnipro: Herda [in Ukrainian].
47. Sokil-Klepar N. (2021). Semantyko-motyvatsiini osnovy psevdonimiv UPA. [Semantic and motivational basis of UPA pseudonyms] *Narodoznavchi zoshyty*, 4(160), 969–974 [in Ukrainian].
48. Sribna M. (2011). Pidpilnyi Ukrainyskyi Chervonyi Khrest v zahonakh Ukrainiskoi Povstanskoi Armii u roky Druhoi svitovoi viiny. [The underground Ukrainian Red Cross in the units of the Ukrainian Insurgent Army during the Second World War] *Istoriiia i biohrafistyka. Elektronne naukove fakhove vydannia – mizhvidomchyi tematychnyi zbirnyk*, 4. URL: http://base.dnsgb.com.ua/INB/2011-4/11_sribna.pdf (2023, veresen', 09) [in Ukrainian].
49. Starka V. (2019a). *Povsiakdenne zhyttia zakhidnoukrainskoho sela v umovakh suspilnykh transformatsii 1939–1953 rr.* [Everyday life of a western Ukrainian village under the conditions of social transformations 1939–1953] Ternopil: Osadtsa Yu. V. [in Ukrainian].
50. Starka V. (2019b). *Povsiakdenne zhyttia zakhidnoukrainskoho sela v umovakh totalitarnykh rezhymiv 1939–1953 rr.* [Everyday life of western Ukrainian village under the conditions of totalitarian regimes of 1939–1953] *Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu*. Pereiaslav-Khmelnyskyi [in Ukrainian].
51. Starodubets H. (2005). Orhanizatsiia medyko-sanitarnoi sluzhby u povstanskomu zapilli (druha polovyna 1943–1944 rr.). [The organization of the medical and sanitary service in the rebel rear (second half of 1943–1944).] *Naukovi zapysky z ukrainskoi istorii*, 17, 199–204 [in Ukrainian].
52. Starodubets H. (2008). *Heneza ukrainskoho povstanskoho zapillia*. [Genesis of Ukrainian rebellious rear] Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky [in Ukrainian].
53. Starodubets H. (2011). Osoblyvosti vykorystannia obrazu «svoho» ta «chuzhoho» v teorii ta praktytsi banderivskoho rukhu periodu Druhoi svitovoi viiny. [The images of “one’s own” and “other” in the national memory of Ukrainians (the case of Bandera movement in the period of World War II)] *Derzhavotvorchi ta tsyvilizatsiini zdobutky ukrainskoho narodu. Natsionalna ta istorychna pamiat*, 1, 248–258 [in Ukrainian].
54. Stasiuk O. (2011). Oblashtuvannia ta osnashchennia pidpilnykh drukaren OUN. [Arrangement and equipment of the OUN underground printing offices] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 15, 63–118 [in Ukrainian].
55. Tkach D. (2007). Motyvatsiia vstupu do lav UPA: do postanovky problemy. [Motivation for joining the ranks of the UPA: to pose a problem] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 9, 147–156 [in Ukrainian].
56. Viatrovych V., Hrytskiv R., Dereviani I. ta in. (red.) (2007). *Ukrainska povstanska armiiia. Istoriiia neskorenykh*. [Ukrainian Insurgent Army. The story of the unconquered.] Lviv: Tsentr doslidzhen vyzvolnoho rukhu [in Ukrainian].
57. Zabzaliuk D. (2008). Orhanizatsiia relihiinoho zhyttia v UPA. [Organization of religious life in the UPA] *Viiskovo-naukovyi visnyk*, 10, 23–31 [in Ukrainian].
58. Zabzaliuk D. (2009). Orhanizatsiia tserkovno-relihiinoho zhyttia u viiskovykh formuvanniakh Ukrainiskoi povstanskoi armii: istoryko-pravovyi analiz. [Organization of church and religious life in the military formations of the Ukrainian insurgent army: historical and legal analysis] *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 2, 1–7 [in Ukrainian].
59. Zabilnyi R. (2006). Pidhotovka ta zabezpechennia marshiv ta postoiv reiduiuchykh viddiliv UPA. [Preparation and provision of marches and stands of raiding divisions of the UPA] *Ukrainskyi vyzvolnyi rukh*, 6, 170–183 [in Ukrainian].

ЗМІСТ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

- Орловський Роман Володимирович, Куриляк Валентина Василівна**
ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ЗАСНОВНИКА
ТОВАРИСТВА ВАРТОВОЇ БАШТИ ЧАРЛЬЗА ТЕЙЗА РАССЕЛА3
- Шиманович Андрій Олександрович**
ОСЕРДЯ ПРОСВІТНИЦЬКОГО ПРОЄКТУ:
СКЕПТИЧНИЙ РОЗУМ ЯК КРИТЕРІЙ ІСТИНИ.....17

ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

- Borychowski Rafal**
THE ARCHIVE OF THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC
OF POLAND – THE ASPECT OF ACCESSIBILITY OF THE ARCHIVAL MATERIALS.....24
- Велінець Юрій Іванович, Погрібний Артем Олександрович**
СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ ІКОН
ВОЛИНСЬКОГО ПРИБУЖЖЯ.....31
- Дмитренко Віталій Анатолійович**
ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ ПАРАФІЯЛЬНОГО ДУХОВЕНСТВА
КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ ХVІІІ СТ.: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ.....40
- Песоцький Максим Миколайович**
РОЛЬ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
В УПРАВЛІННІ ПЕНІТЕНЦІАРНОЮ СИСТЕМОЮ (1922–1930 РР.).....45
- Прокопов Вадим Юрійович, Солоділова Олена Володимирівна**
ІСТОРІЯ ПОВСЯКДЕННЯ В ІСТОРІОГРАФІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ 1940–1950-Х РР.....54
- Фролова Вікторія Сергіївна**
НОВІ ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКО/РАДЯНСЬКО-ЧЕХОСЛОВАЦЬКИХ
ВІДНОСИН: ДЕЛЕГАЦІЯ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ В УКРАЇНІ У ЛЮТОМУ 1949 Р.....65
- Чупрій Леонід Васильович**
МИХАЙЛО ДРАГОМАНОВ – ВИДАТНИЙ ПРОСВІТИТЕЛЬ
УКРАЇНСЬКОГО ТА БОЛГАРСЬКОГО НАРОДІВ.....78

ФІЛОСОФІЯ

- Бакуменко Олександр Вікторович**
МОДИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В КУЛЬТУРІ
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА.....84
- Бородай Олександр Дмитрович**
СВОБОДА ВИБОРУ І ВИХОВАННЯ: РОЛЬ СІМ'Ї ТА ОСВІТИ
У ФОРМУВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ І РІШЕНЬ.....89
- Васильєв Олексій Михайлович**
ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ БІОГРАФІЧНОЇ МІФОТВОРЧОСТІ:
ЛІТЕРАТУРНА ВИГАДКА ЯК ПРАКТИКА САМОРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.....96

Верстин Андрій Андрійович БІБЛІЙНЕ ПІДГРУНТЯ КАТОЛИЦЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ВЧЕННІ ПРО СУСПІЛЬСТВО.....	102
Горохолінська Ірина Володимирівна «ВІЗУАЛІЗАЦІЯ» СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ РЕЛІГІЇ ЧЕРЕЗ ОПТИКУ ВІЙНИ.....	106
Гречкосій Руслан Миколайович РОЛЬ МІФУ В КУЛЬТУРІ КОНСЬЮМЕРИЗМУ.....	112
Гриценко Андрій Петрович, Колієнко Анжеліка Анатоліївна ОСОБЛИВОСІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ТА РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ В ГЛУХІВСЬКОМУ УЧИТЕЛЬСЬКОМУ ІНСТИТУТІ (1874–1917 РР).....	119
Данканіч Римма Іванівна ЕКЗИСТЕНЦІЙНО-ОНТОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СУМЛННЯ В КОНТЕКСТІ ГАЙДЕГГЕРІВСЬКОЇ ПАРАДИГМИ БУТТЯ.....	126
Заводовський Ілля Анатолійович ВПЛИВ ІСТОРИЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ТА СОЦІАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ НА ФЕНОМЕН ВІДПОВІДАЛЬНОГО ГРОМАДЯНСТВА.....	132
Зайцева Ірина Сергіївна ОБҐРУНТУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЦІННІСНІ ВИМІРИ.....	138
Кісельова Тетяна Валеріївна ПО ТОЙ БІК ЛЮДСЬКОСТІ: МЕТАКУЛЬТУРНА УСТАНОВКА ТРАНСГУМАНІЗМУ.....	147
Колесніченко Максим Валентинович СОЦІОКУЛЬТУРНА ПЕРСПЕКТИВА ЯК МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОГЕЗІЇ В ЕТНІЧНО ДИВЕРСИФІКОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	153
Кудря Ігор Георгійович РОСЛИНИ В МІФОЛОГІЇ І МЕДИЦИНІ.....	160
Кулик Андрій Олександрович ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ (ОСОБИСТОСТІ) І АМЕРИКАНСЬКА ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	167
Лазуріна Наталія Петрівна, Островська-Бугайчук Ірина Миколаївна ІДЕЯ ПАНСОФІЙНОСТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО.....	175
Петрашук Мирослава Олександрівна ФЕНОМЕНОЛОГІЧНЕ РОЗУМІННЯ МОТОРОШНОГО ДОСВІДУ: БІОЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	184
Поліщук Ростислав Миколайович ФЕНОМЕН СПОРТУ: ВІД КУЛЬТУРИ ПОПУЛЯРНОЇ ДО КУЛЬТУРИ МАСОВОЇ.....	188
Пономаренко Оксана Вікторівна, КУЛЬТУРНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ СМИСЛИ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	196
Проценко Мирослав Володимирович ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД.....	202
Рабокоровка Ганна Вікторівна ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ БАРОЧНОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ.....	208

Розова Тамара Вікторівна, Мартинюк Едуард Іванович, Никитченко Олена Едуардівна АКТУАЛІЗАЦІЯ ЕСХАТОЛОГІЇ: ІДЕЇ «СПАСИТЕЛЯ» ТА «АНТИХРИСТА» В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ.....	213
Терепищій Сергій Олександрович ГАРМОНІЗАЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ І МЕДІАГРАМОТНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ.....	220
Тимофєєва Галина Вікторівна ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗМІН СУСПІЛЬНИХ ПАРАДИГМ (ІНДУСТРІАЛЬНЕ/ПОСТІНДУСТРІАЛЬНЕ СУСПІЛЬСТВО).....	228
Чепегін Ігор Вікторович ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ М'ЯКИХ І ЖОРСТКИХ ПОЛІТИЧНИХ КОРДОНІВ В ІСТОРИЧНОМУ ТА ФІЛОСОФСЬКОМУ КОНТЕКСТАХ.....	237
КУЛЬТУРОЛОГІЯ	
Brzostek-Przybyszewska Aleksandra THE MONSTROSITY OF STRANGENESS. “MONSTER” AS A POLITICAL METAPHOR IN SCIENCE FICTION MOVIES.....	243
Григоренко Ірина Василівна, Галак Інна Петрівна МЕРЕЖЕВА ПУБЛІЦИСТИКА: СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОНЯТТЯ.....	250
Єпик Даниїл Валерійович ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ В КІНЕМАТОГРАФІ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ.....	256
Козловська Марина Вікторівна, Чорна Кристина Василівна ПОВСЯКДЕННІСТЬ У ПРЕДМЕТНОМУ ПОЛІ ЛЮДИНООРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ....	264
Кравчук Олена Геннадіївна АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ІНТЕРПРЕТАЦІЙ КУЛЬТУРНИХ УНІВЕРСАЛІЙ БАЛЕТУ В ХУДОЖНІЙ КУЛЬТУРІ.....	271
Кузнецов Сергій Володимирович, Левченко Микола Григорович, Форостян Анатолій Федорович ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ МЕДІА ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КУЛЬТУР ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	279
Kukier Joanna MEDIA AND GLOBALIZATION OF CULTURE ON THE EXAMPLE OF JAMAICAN MUSIC....	284
Мельник Вячеслав Олександрович, Осадча Лариса Василівна УКРАЇНСЬКА АНІМАЦІЯ ВУФКУ 1922–1930-Х РР.: ТРАНСФОРМАЦІЯ СМИСЛОВИХ НАРАТИВІВ.....	290
Поляруш Євген Валерійович ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	297
Пушонкова Оксана Анатоліївна, П'янзін Сергій Дмитрович КУЛЬТУРА ПАМ'ЯТІ У МИСТЕЦЬКИХ РЕФЛЕКСІЯХ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЄКТУ «ВІЙНА В УКРАЇНІ: ВІЗУАЛЬНІ ВИМІРИ ПАМ'ЯТІ»).....	304

Романюк Леся Богданівна, Молчко Уляна Богданівна КУЛЬТУРОЛОГІЧНО-БІОГРАФІЧНИЙ НАРАТИВ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ НЕСТОРА НИЖАНКІВСЬКОГО В ЧАСОПИСІ «СВОБОДА»	312
Ruskykh Sofiia Olehivna THE ROLE OF TECHNOLOGY AND SOCIAL MEDIA IN THE SPREAD OF HALLYU.....	319
Сливка Ігор Віталійович СУЧАСНА ЕКРАННА КУЛЬТУРА ТА ЇЇ ЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА ГЛЯДАЧА.....	330
Чех Наталя Борисівна «ГРА В МИСТЕЦТВО» БОРИСА МИХАЙЛОВА (1981–1988): ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО КОНТЕКСТУ.....	340
Шевченко Наталія Валеріївна РЕМЕЙК КАЗКОВИХ СЮЖЕТІВ ЯК СУЧАСНИЙ СПОСІБ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА СУСПІЛЬНИХ НОРМ.....	357

CONTENTS

RELIGIOUS STUDIES

Orlovskiy Roman, Kuryliak Valentyna

THE HISTORY OF THE FORMATION OF THE RELIGIOUS BELIEFS OF THE FOUNDER OF THE WATCHTOWER SOCIETY, CHARLES TAZE RUSSELL.....3

Shymanovych Andrii

THE CORE OF THE ENLIGHTENMENT PROJECT:
THE SCEPTICAL MIND AS A CRITERION OF TRUTH.....17

HISTORY AND ARCHAEOLOGY

Borychowski Rafal

THE ARCHIVE OF THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF POLAND – THE ASPECT OF ACCESSIBILITY OF THE ARCHIVAL MATERIALS.....24

Velinets Yurii, Pohribnyi Artem

MODERN SCIENTIFIC RESEARCH AND RESTORATION OF ICONS OF THE VOLYN PRIBUZHYA.....31

Dmytrenko Vitalii

EDUCATIONAL LEVEL OF THE PARISH CLERGY OF KYIV METROPOLITAN IN THE 18TH CENTURY: HISTORIOGRAPHICAL ANALYSIS.....40

Pesotskyi Maksym

THE ROLE OF THE PEOPLE'S COMMISSARIAT OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE IN THE MANAGEMENT OF THE PRISON SYSTEM (1922–1930).....45

Prokopov Vadym, Solodilova Olena

THE HISTORY OF EVERYDAY LIFE IN THE HISTORIOGRAPHY OF THE UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT OF THE 1940–1950S.....54

Frolova Viktoriia

NEW SOURCES FROM THE HISTORY OF UKRAINIAN/SOVIET-CZECHOSLOVAK RELATIONS: THE DELEGATION FROM CZECHOSLOVAKIA TO UKRAINE IN FEBRUARY 1949.....65

Chupriy Leonid

MYKHAILO DRAGHOMANOV – AN OUTSTANDING EDUCATOR OF THE UKRAINIAN AND BULGARIAN NATIONS.....78

PHILOSOPHY

Bakumenko Oleksandr

MODIFICATIONS OF TECHNICAL CREATIVITY IN THE CULTURE OF POST-INDUSTRIAL SOCIETY.....84

Boroday Oleksandr

FREEDOM OF CHOICE AND EDUCATION: THE ROLE OF THE FAMILY AND EDUCATION IN THE FORMATION OF INDIVIDUAL VALUES AND DECISIONS.....89

Vasyliiev Oleksii

PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL BASIS OF BIOGRAPHICAL MYTH CREATION: LITERARY FICTION AS A PRACTICE OF SELF-REPRESENTATION.....96

Verstin Andrii BIBLICAL FOUNDATION OF CATHOLIC ANTHROPOLOGY AND ITS REFLECTION IN THE SCIENCE OF SOCIETY.....	102
Horokholinska Iryna “VISUALIZATION” OF THE SOCIAL FUNCTIONS OF RELIGION THROUGH THE OPTICS OF WAR.....	106
Grechkosiy Ruslan THE ROLE OF MYTHS IN THE CONSUMER CULTURE.....	112
Hrytsenko Andrii, Koliienko Anzhelika PECULIARITIES OF THE TEACHING OF HISTORY AND RELIGIOUS EDUCATION IN THE GLUHIV TEACHING INSTITUTE (1874–1917).....	119
Dankanich Rymma EXISTENTIAL AND ONTOLOGICAL DIMENSION OF CONSCIENCE IN THE CONTEXT OF HEIDEGGER’S PARADIGM OF BEING	126
Zavodovskiy Illya THE INFLUENCE OF HISTORICAL BACKGROUND AND SOCIAL CONTEXT ON THE PHENOMENON OF RESPONSIBLE CITIZENSHIP.....	132
Zaitseva Iryna IDENTITY SUBSTANTIATION: THEORETICAL AND VALUE DIMENSIONS.....	138
Kiselova Tetiana BEYOND HUMANITY: THE METACULTURAL ATTITUDE OF TRANSHUMANISM.....	147
Kolesnichenko Maksym SOCIOCULTURAL PERSPECTIVE AS A METHOD OF RESEARCHING SOCIAL COHESION IN AN ETHNICALLY DIVERSE SOCIETY.....	153
Kudrya Igor PLANTS IN MYTHOLOGY AND MEDICINE.....	160
Kulyk Andrii THE PHENOMENOLOGY OF AESTHETIC EXPERIENCES (OF PERSONALITY) AND AMERICAN PHILOSOPHY OF ART: A COMPARATIVE ANALYSIS.....	167
Lazurina Nataliia, Ostrovska-Bugaichuk Iryna THE IDEA PANSOFII AS A PHILOSOPHICAL AND EDUCATIONAL PROJECT JAN AMOS KOMENSKY.....	175
Petrashchuk Myroslava PHENOMENOLOGICAL UNDERSTANDING OF UNCANNY EXPERIENCE: A BIOETHICAL CONTEXT.....	184
Polishchuk Rostyslav THE PHENOMENON OF SPORTS: FROM POPULAR CULTURE TO MASS CULTURE.....	188
Ponomarenko Oksana CULTURAL AND ANTHROPOLOGICAL MEANINGS OF VIRTUE.....	196
Protsenko Myroslav FORMATION OF HUMANISTIC CONSCIOUSNESS AS A CONDITIONS OF NATIONAL AND INTERNATIONAL SECURITY: SOCIO-PHILOSOPHICAL APPROACH	202
Rabokorovka Anna PHILOSOPHICAL PRINCIPLES OF THE BAROQUE WORLDVIEW.....	208

Rozova Tamara, Martyniuk Eduard, Nykytchenko Olena UPDATE OF ESCHATOLOGY: IDEAS OF “SAVIOR” AND “ANTICHRIST” IN THE CONDITIONS OF MODERN WAR.....	213
Terepyschchi Serhii HARMONIZATION OF DEMOCRATIC VALUES AND MEDIA LITERACY IN UKRAINIAN EDUCATION: CHALLENGES OF INTERNAL MIGRATION AFTER FEBRUARY 24, 2022.....	220
Tymofieieva Halyna PHILOSOPHICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO INFORMATION RESEARCH IN THE CONTEXT OF CHANGES IN SOCIAL PARADIGMS (INDUSTRIAL/POST-INDUSTRIAL SOCIETY).....	228
Chepegin Igor THE NATURE AND DISTINCTION OF SOFT AND HARD POLITICAL BORDERS IN HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL CONTEXT.....	237
CULTUROLOGY	
Brzostek-Przybyszewska Aleksandra THE MONSTROSITY OF STRANGENESS. “MONSTER” AS A POLITICAL METAPHOR IN SCIENCE FICTION MOVIES.....	243
Hryhorenko Iryna, Halak Inna NETWORK PUBLICISM: SOCIO-CULTURAL ASPECTS OF FUNCTIONING OF THE CONCEPT.....	250
Yepyk Danyil THE PRINCIPLE OF HISTORICISM IN CINEMA: WORLD AND UKRAINIAN CONTEXT.....	256
Kozlovska Maryna, Chrona Krystina EVERYDAY LIFE IN THE SUBJECT FIELD OF THE HUMAN-ORIENTED APPROACH ..	264
Kravchuk Olena AXIOLOGICAL DIMENSION OF INTERPRETATIONS OF CULTURAL UNIVERSALS OF BALLET IN ART CULTURE.....	271
Kuznetsov Sergii, Levchenko Mykola, Forostian Anatolii TRANSNATIONAL MEDIA AND GLOBALIZATION: INTERCONNECTION OF CULTURES AND INFORMATION TECHNOLOGIES.....	279
Kukier Joanna MEDIA AND GLOBALIZATION OF CULTURE ON THE EXAMPLE OF JAMAICAN MUSIC.....	284
Melnyk Vyacheslav, Osadcha Larysa UKRAINIAN ANIMATION OF THE 1922–1930S: TRANSFORMATION OF MEANINGFUL NARRATIVES.....	290
Polyarush Evgeny BASIC PROBLEMS OF REGULATION AND MANAGEMENT OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITIES IN UKRAINE.....	297
Pushonkova Oksana, Pianzin Serhii CULTURE OF MEMORY IN ARTISTIC REFLECTIONS ON WAR (BASED ON THE PROJECT “WAR IN UKRAINE: VISUAL DIMENSIONS OF MEMORY”).....	304
Romaniuk Lesia, Molchko Uliana A CULTURAL AND BIOGRAPHICAL NARRATIVE OF NESTOR NYZNANKIVSKYI'S LIFE WORK IN THE DAY-BOOK “SVOBODA” (“FREEDOM”).....	312

Ruskykh Sofia	
THE ROLE OF TECHNOLOGY AND SOCIAL MEDIA IN THE SPREAD OF HALLYU.....	319
Slyvka Ihor	
MODERN SCREEN CULTURE AND ITS EMOTIONAL IMPACT ON THE VIEWER.....	330
Cekh Natalia	
“PLAY IN THE ARTS” BY BORIS MIKHAILOV (1981–1988): HISTORICAL AND CULTURAL ANALYSIS OF THE ARTISTIC CONTEXT	340
Shevchenko Nataliia	
THE REMAKES OF FAIRY TALES AS A MODERN WAY OF RECONCEPTION OF MORAL AND ETHICAL VALUES AND SOCIAL NORMS.....	357

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ

Випуск 3

Коректура • Ірина Миколаївна Чудеснова

Комп'ютерна верстка • Марина Сергіївна Михальченко

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman. Папір офсет. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 42,78. Замов. № 1223/762. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.